

PRZEGLĄD CERAMICZNY

Rocznik I. „Przegląd Ceramiczny“, Rocznik II. III. i IV. „Przewodnik dla ceglarzy.
wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**

Przedpłata roczna:

10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna
nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Wydawcy: Wład. Poturalski i inż. Karol Rolle.

Adres Administracji i Redakcyi:

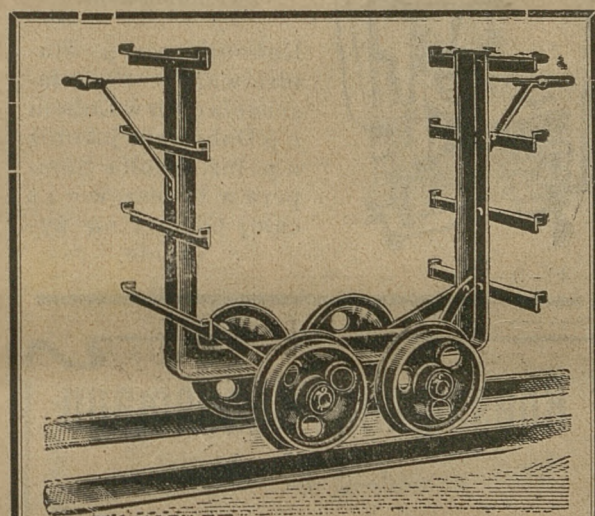
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi:

za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k.,
 $\frac{1}{2}$ strony 12 k., $\frac{1}{4}$ str. 7 k., $\frac{1}{8}$ str.
4 k., przy 6-krotnym powtórzeniu
10%, 12-krotnem 15%, 18-krotnem
20%, 24-krotnem 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa, Krak. Przedm. 9.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przegl. ceram.“

Kolejki wązkotorowe

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielni, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsiębiorców budowlanych i t. p.

dostarcza i urządza:

E. Giełdziński

LWÓW ul. Jagiellońska 1. 3.

(w gmachu wiedeńskiego Banku Związk.).

Kupno i najem:

Lokomotywy, szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcyi, tarcze obrotowe, rozjazdy, złożenia osiowe, koła, łożyska, śruby, lasze, gwoździe i t. p.

Katalogi, kosztorysy i rysunki darmo i opłatnie.

Nowy i używany materiał, jakoteż części zapasowe zawsze na składzie. Wynajmuje koleje kompl. urządzone.

Specjalny oddział dla maszyn i kłozetów torfowych.

Treść Nr. 21: Jeszcze w sprawie krycia dachówką. — Słupy żelazno-beton. — Węgiel brunatny. — Sposób wyrabiania cementu. — Ze sprawozdań tow. nadzoru. — Rozmaitości. — Kronika. Ogłoszenia.

Jeszcze w sprawie krycia dachówką zagrod włościańskich.

Pod tytułem „Pod dachówką“ zamieszcza sekretarz Rady powiatowej krakowskiej p. dr. S. Stafiej bardzo zajmujący artykuł w N-rze 261 „Czasu“.

Artykuł ten ze względu na zainteresowanie tym tematem naszych Czytelników zamieszczamy tu w całej rościągłości.

„Komisya administracyjna Sejmu załatwiła już wnioski wydziału kraj. o zmianę niektórych postanowień ustawy budowniczey dla wsi i miasteczek z dn. 13 października 1899 (l. 133 dz. u. kraj.). O ile ze sprawozdań dziennikarskich ocenić można, komisya uchwaliła przedłożyć Sejmowi wniosek wydziału kraj. bez znaczniejszych zmian.

Nie można jednak — zdaniem mojem — na wszystkie te wnioski zgodzić się bez pewnych zastrzeżeń. Przedewszystkiem idzie o wniosek, że wszystkie nowe budynki mają być pokrywane dachem ogniotrwałym; jedynie wydział krajowy na wniosek wydziału pow., może w wypadkach uwzględnienia godnych uwolnić, i to tylko na pewien ściśle określony czas poszczególne gminy, lub ich części, od obowiązku krycia nowych nieogniotrwałych budynków materiałem ogniotrwałym.

Ten ustawowy przymus ogniotrwałego krycia nowych budynków nawet po wsiach, motywuje wydział krajowy strasznymi rozmiarami szkód, zrządzonych pożarami i

tem, że według statystyki krakowskiego Tow. wzaj. ubezpieczeń, około 45 proc. tych szkód milionowych przypada na takie pożary, które powstały przez przenoszenie się ognia z budynków palących się na inne budynki. Jednakże do przenoszenia się ognia z jednych na drugie przyczynia się nietylko to, że te drugie budynki są nieogniotrwałe, czy nieogniotrwałe kryte, ale także mała wzajemna odległość budynków od siebie. Mała odległość, albo co gorsza zupełny brak tej odległości, jest może w tym względzie czynnikiem nawet ważniejszym. Wszak często w miastach palą się całe szeregi domów ogniotrwałych i ogniotrwałe krytych, dla tego, że stykają się z sobą t. zw. murami ogniochronnymi. Natomiast rzadkie, a w każdym razie rzadsze są przypadki pożarów t. zw. lotnych, w których ogień przy gwałtownym wicherze przez gorejące główne przerzuca się na nieogniotrwałe budynki w odległości większej, n. p. około 100 metrów położone. Przypadki takiego przerzucenia się ognia na oddalone budynki nieogniotrwałe kryte, są tem rzadsze po wsiach, gdzie prawie zawsze koło zabudowań rosną drzewa.

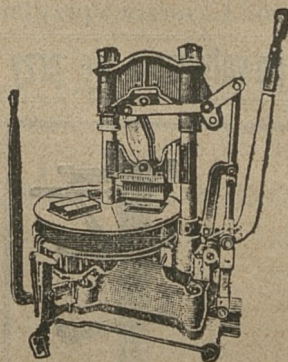
Tych okoliczności projekt noweli do u-

Dlaczego kupować zagranicą? Czy ma Pan piasek?

Dostajesz Pan wszystkie maszyny i formy do wyrobów cementowych a mianowicie: prasy, stoły do wyrobu dachówek, podkładki prasowane i lane, matryce i szablony, formy do rur, farby, oleje, młynki do mieszania farb z cementem, połanie sposobu co do tych wyrobów i t. d. we

Fabryce maszyn ENDLERA

(istniejącej już od lat 20) teraz w Pfaffstätten obok Wiednia przy Kanale Nr. 106.

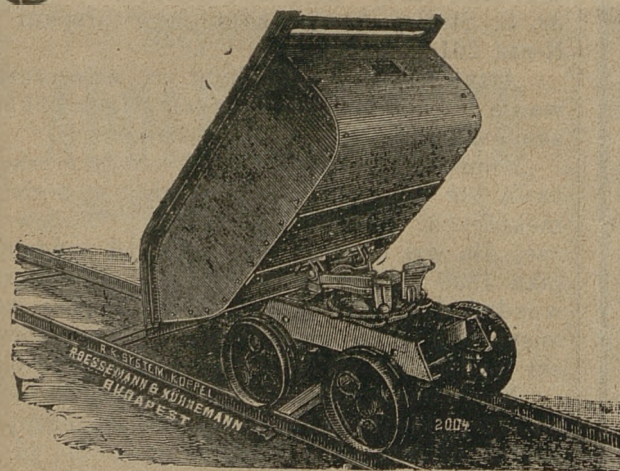

46-9-5

Wszystkie podane formy są na składzie i można je oglądać lub też obstałowac.

Referencye z całej Galicyi na życzenie.

Referencye u p. Stanisława Snieszka właściciela dóbr w Lubelli o p. Dobromin, jakoteż u p. inż. Adolfa Sumpera w Rzeszowie i z całej Galicyi na życzenie.

Roessmann i Kühnemann

oddział dla kolejek

wąskotorowych **ARTURA KOPPELA**

LWÓW, ul. Jagiellońska 12, I. p.

Telefonu Nr. 627.

REPREZENTANT

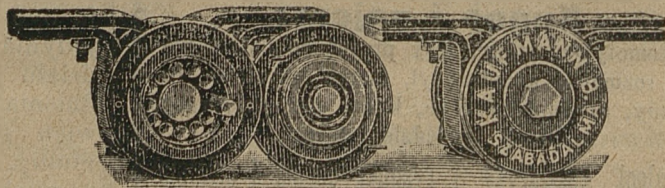
Juliusz Weiss.

45-9-5

Dostarczają jako specjalność

wszelkie materyały dla

**kolejek wąskotorowych
ceglinianych.**

2234

stawy budowlanej z r. 1899 wcale nie uwzględnia i obowiązek ogniotrwałych dachów proponuje tak dla miasteczek i wsi gęsto zabudowanych, jako też dla wsi i obszarów dworskich, zabudowanych niekiedy, zwłaszcza w okolicach górskich, w ten sposób, że zabudowania jednego gospodarza oddalone są od zabudowań drugiego o kilkadziesiąt metrów. Niewątpliwie uwzględniałby to wydział kraj. przy uwalnianiu niektórych gmin, lub ich części od tego obowiązku. Dlaczegoż jednak już w ustawie nie postanowić, że budynki nowe, oddalone przynajmniej na 100 metrów lub nawet na większą odległość, mogą być kryte gontem lub nawet strzechą? Po co przypadki zupełnie niewątpliwie zastrzegać szczegółowemu orzeczeniu wydziału krajowego i powodować setki albo nawet tysiące tych orzeczeń, zamiast postanowić to już w ustawie bud., a zastrzedz do orzeczenia władz wykonawczych tylko takie przypadki, w których przy mniejszym oddaleniu trzeba uwzględnić wiele różnych i wyjątkowych okoliczności.

W motywach tego przedłożenia wydział kraj. wydowiada przekonanie, że „tak częste i tak wielkie pożary wtedy dopiero przestaną nawiedzać nasz kraj, gdy wszystkie budynki pokryte będą ogniotrwałe, a w miastach i miasteczkach także budowane z ma-

teryału ogniotrwałego“. Dlatego w projekcie ustawy bud. nawet te przez wydział kraj. zapowiedziane uwzględnienia mają opiewać tylko na pewien ściśle określony czas, po którego upływie wszędzie zapanuje obowiązek ogniotrwałych dachów, a w miarę możliwości, obowiązek stawiania budynków z ogniotrwałego materiału. Ogniotrwałe powszechnie dachy, a w miastach i miasteczkach także ogniotrwałe domy przegładają z całego sprawozdania, jako ideał, do którego należy usilnie i pospiesznie dążyć drogą przymusu ustawowego! Stąd równoczesny projekt o popieranie tego funduszami kraju, o zakładanie powiatowych składów dachówek cementowych i glinianych i t. d.

Czy jednak to forsowanie ogniotrwałych dachówek i ogniotrwałych budynków nie kryje w sobie pewnych niebezpieczeństw?

Pomijam to, że wsie nasze zatracą swój rodzimy wygląd, a zapełnią się szablonowymi budynkami o dwóch przyczółkach murowanych, pokrytych szarą lub czerwoną dachówką. — Nie można jednak pominąć tego, że ludność, zwłaszcza włościańska, nie oswojona z właściwościami dachówki, daje pod nią, tak jak przy dachach słomianych, cienkie polepy na sufitach. Słoma, będąc jednym z najgorszych przewodników ciepła, chroniła znakomicie chatę nawet o cienkiej polepie od zimna w zimie, a od gorąca w lecie. Dachówka tego zadania wcale nie spełnia. Stąd w domach, dachówką krytych, jest za zimno w zimie, a za gorąco w lecie. Z gorącem łatwiej sobie ludność radzi, gorzej z zimnem. Jeżeli włościanin ma pod dostatkiem słomy, siana, plewy lub wreszcie suchych liści, to nakłada grubą warstwę tych palnych materiałów na polepie, byle uchronić się od przejmującego zimna. Jeżeli zaś tego nie ma, wówczas cała, choćby najliczniejsza rodzina gromadzi się w najmniejszej izdebce, w której jest piec kuchenny, i tutaj w ciasnocie, ale z możliwością ogrzania się, przepędza miesiące zimowe, podczas gdy główna izba stoi pustką, lub służy tymczasowo za skład, komorę itp. — Naturalną jest rzeczą, że taki sposób mieszkania jest szkodliwy dla zdrowia.

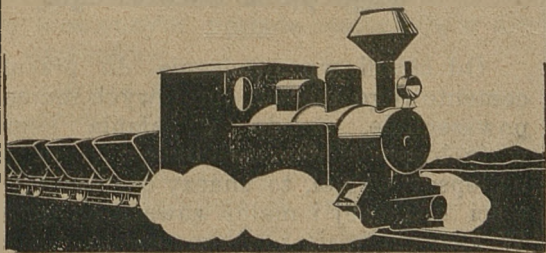
Gorzej i znacznie gorzej, gdy to jest dom murowany. Prawie każdy dom murowany włościański jest wilgotny i to w wysokim stopniu. Wilgotny grunt budowlany, brak rur i odcieków dla wód deszczowych, brak warstwy izolacyjnej na fundamentach, pośpiech w zamieszkaniu, niedostateczne powietrzanie itp. błędy budowy i utrzymania

Koleje wązkotorowe

sprzedaje i wypożycza

Węgierska Fabryka wagonów i maszyn

Tow. akcyjne w Raab.

Reprezentacya dla Galicji i Bukowiny

Eifermann i Ska. Lwów.

Skład fabryczny artykułów technicznych, rur parowych gazowych, wiertniczych, wodociągowych motorów benzynowych, spirytusowych i gazowo-ssących.

22—21—15.

sprawiają, że ściany murowanych domów po wsiach są nieraz aż pod sufit wilgotne, często grzybem niszczone, czasem pleśnią nawet porośłe. Jeżeli nadto, uciekając przed zimnem, cała liczna rodzina skupi się w takiej małej wilgotnej izdebce, w której warzy się strawę dla ludzi, parzy paszę dla bydła, pierze itd., wówczas wytwarzają się wprost niemożliwe warunki higieniczne. Stąd wzrastający straszliwie procent skrofolicznych dzieci po wsiach, stąd gruźlica, tak niestety już częsta u ludności wiejskiej, stąd charłactwo młodych pokoleń, stąd osławiona wielka śmiertelność dzieci, mimo zwiększonej opieki lekarskiej i polepszonych pod wielu względami warunków bytu włościan.

Niewątpliwie niejedyn, bliżej stykający się z ludnością wiejską w jej domowym życiu i w jej mieszkaniach, nie podczas suchej, pięknej pory letniej, lecz w słotnej jesieni i zimie — uczynił te same spostrzeżenia. Wiele mogłoby o tem powiedzieć lekarze okręgowi, nauczyciele ludowi i księża. Spostrzeżenia te, choćby przez wielu potwierdzone, nie mają pretensyi, aby je uważano za pewniki statystycznie udowodnione; w każdym razie są dosyć ważne, aby je uczynić przedmiotem ścisłych obserwacyj, aby zbadać, czy zachodzi związek przyczynowy między niemi a wadliwym urządzeniem mieszkań. Gdyby zaś okazało się, że związek ten rzeczywiście istnieje, wówczas wzgląd na zdrowie ludności może być uznany przynajmniej za tyle ważny, aby się także z nim liczone przy ustawom normowaniu budownictwa wiejskiego. (D.n.)

===== Słupy żelazno-betonowe dla parkanów.

Jakkolwiek amerykańskie Stany Zjednoczone posiadają dość znaczne obszary lasów, to jednak w niektórych okolicach drzewo przydatne na słupy do parkanów ma tak wysoką cenę, że zaczęto budować słupy z betonu lecz nie zawsze rezultaty były pomyślne.

J. A. Mitchel podaje w Engeneering News opinię, że widział słupy dziesięcioletnie i bardzo wytrzymałe i nie zdarzało się żeby taki słup się zламаł. Zależnie od jakości piasku używają w Ameryce mieszanki 1:3, 1:4 i 1:5. Pokazało się jednakże, że słupy bez wkładek żelaznych usztywniających nie mogą mieć szerszego zastosowania. Do wkładek najlepiej nadaje się cynkowane

żelazo okrągłe, mniej odpowiada żelazo płaskie lub wstęgowe. Również wiele trudności przedstawiał sposób łączenia właściwego parkanu ze słupami. Najprostszym zdawało się być pozostawienie otworów w słupach co osłabia znacznie słupy same. Próbowano również zabetonować do słupów żelazo kształtu haków lub esów.

Najlepszym jednakże okazał się sposób łączenia parkanu ze słupami w jedną całość.

Do ubijania najlepiej nadają się formy drewniane, są przytem tanie lekkie i wytrzymałe jeśli je się przechowuje pod dachem.

Dobremi okazały się formy podwójne, w których można naraz wybetonować dwa słupy i składane. Po 24—48 godzinach formę się rozbiiera, składa i zabetonowuje na nowo.

Ze słupami betonowymi wykonywano rozmaite próby i przekonano się, że one wytrzymują silne mrozy, nagle tajanie nie szkodzi im zupełnie, a największą zaletą ich jest ogniotrwałość.

Koszta wyrobu słupów, przy cenach amerykańskich wynoszą 40—50 fenigów, przy czem:

1 beczka cementu (171 kg) kosztuje	6.30 M.
1 m ³ szutru	2.10 „
1 kg. żelaza cynkowanego	0.25 „
Płaca robotnika	6.30 „

Dwóch wyćwiczonych robotników potrafi zrobić dziennie 100 słupów, a trzech 175—200.

===== Węgiel brunatny do opalania cementowego pieca obrotowego.

Od chwili wprowadzenia do przemysłu cementowego pieców obrotowych mniemano powszechnie, iż do wypalania cementu w tych piecach może być użytym tylko najlepszy węgiel, to znaczy o wysokiej wartości opałowej i małej zawartości popiołu. W każdym razie przekonanie to ma swoje znaczenie, jeśli można łatwo i tanio nabywać dobry węgiel. Częstokroć zdarza się, że fabryka posiada w najbliższym sąsiedztwie brunatny węgiel, sprowadza angielski, westfalski lub pruski a to dla tego, że brunatny posiada tylko 4500—5400 kaloryi, a 8 do 12% popiołu, podczas gdy węgiel kamienny 7000—7200 kaloryi a 6—8% popiołu.

Węgiel brunatny o wartości opałowej 5400 kalorii może zawierać nawet 14% popiołu, jeżeli tenże jest piaszczysty i trudno topny, co zależy znowu od składu chemicznego popiołu.

Powszechnie rozróżniamy popiół piaszczysty (chudy węgiel n. p. antracyt), popiół topny (węgiel kamienny zawierający 22—23% gazu) i łatwo topny (węgiel tłusty i brunatny).

Zdarza się jednakże często, że właśnie węgiel brunatny posiada piaszczysty popiół, a więc określić własności węgla z popiołu nie zawsze można. Łatwo topny popiół zawiera z reguły wiele tlenu żelaza. Węgiel posiadający łatwo topny popiół, spalany w strumieniu tlenu, tworzy czerwono-brunatne i zeszlone bryłki i taki popiół powoduje silny przypiek, nawet gdy ilość jego nie jest bardzo znaczna. Popiół piaszczysty posiada barwę popielatą lub szarą, nie spieka się i tworzy substancję proszkową i bywa porywany jako popiół lotny.

Należy jeszcze uwzględnić i tę okoliczność, że nie tylko skład popiołu może spowodować przypieki, przyczynia się bowiem do tego również surowy cement.

Zdarzało się również, iż fabryka pracująca węglem o 7200 kaloryach i 6% popiołu miała więcej trudności z przypiekami, aniżeli później, gdy zaczęła używać węgla słabszego o 5600 kaloryach i 12% popiołu, gdyż pierwszy węgiel dawał popiół bogaty w tlenek żelaza, a drugi bogaty w krzemionkę, a nawet przekonano się, iż węglem słabszym o 5600 kaloryach wypalano lepszy cement, aniżeli węglem o 6800 kaloryach. Cement wypalony węglem kamiennym był szybkowiążącym, a węglem brunatnym nie posiadał tej własności.

Węgiel brunatny w porównaniu z węglem kamiennym posiada następujące ujemne własności:

- 1) zawiera więcej wody,
- 2) trudno się miele.

Co do punktu pierwszego, to nie posiada on wielkiego znaczenia, gdyż bęben suszarniany na każdy wypadek zaopatrzono w osobne palenisko, bo gazy z pieca cementowego nie wystarczają na wysuszenie nawet węgla kamiennego.

Co do punktu drugiego, to węgiel brunatny nie wymaga tak drobnego mielenia, jak kamienny, tracimy wprawdzie przez to na opale, ale cena węgla brunatnego wytrzymuje tę stratę.

Praktyka wykazała, że węgiel brunatny

zapala się już przy wylocie z dmuchawki, przez co pas spiekania się t. j. klinkrowania się zbliża się do głowy pieca i przedłuża się, co jest bardzo korzystnym dla procesu wypalania i ciepło spalania lepiej zostaje wyzyskanem i klinkier nie przypieka się przy przejściu do pasa klinkrowania się, jeśli zaś przypiecze się, to łatwo da się usunąć, gdyż jest blisko jak wspomnieliśmy, a przy opalaniu węglem kamiennym przypiek tworzy się w odległości 10—12 metrów od wlotu.

Samowolne zapalenie się mielonego węgla łatwo usunąć przez dokładne osuszenie węgla przed zmieleniem, podczas suszenia temperaturę posunąć można nawet do 150°C bez obawy, że się zapali.

(M. Steffen, Kalk., G. u. Chem. Ztg.)

Sposób wyrabiania cementu.

(Pat. austr. L. 21763 z 1. czerwca 1905)
Edward Gogler w Podgórzu i Dr. Hermann Seinfeld w Krakowie).

Dotychczasowy sposób fabrykacji białego i zwykłego cementu polega na tem, że mieszaninę sporządzoną z wapna i materiałów zawierających glinę i krzemionkę na drodze suchej, mokrej lub półmokrej wypala się w specjalnych piecach i podnosi się temperaturę, aż do stopienia masy. W pierwszym wypadku temperatura dochodzi do 1400°C w ostatnim nawet do 2000°C. Już niejednokrotnie próbowano temperaturę tę obniżyć przez mały dodatek potasowców n. p. 2—3% sody lub potasu, ale i w ten sposób nie dało się obniżyć temperatury poniżej 1200°C.

Sposób ochroniony tym patentem polega na tem, że masę surową cementową stapia się ze znacznym nadmiarem potasowców a następnie potasowce wylugowuje się wodą i stop po wylugowaniu suszy ale nie praży, a to, aby otrzymać produkt biały, który odznacza się znaczną twardością i nie zmienia we wodzie swej objętości.

Aby otrzymać cement biały należy używać materiałów wolnych od żelaza. Zamiast materiałów zawierających tlenek glinu można użyć z większą korzyścią piasku kwarcowego, gdyż glina podczas wyżej wspomnianego lugowania przechodzi do roztworu.

Zależnie od łatwej lub trudnej topliwości masy, mięsza się ją z podwójną lub po-

trójną ilością potasowców i stapia w odpowiednim piecu. Według prób masa musi zawierać najmniej 18% krzemionki, co odpowiada zawartości w gotowym produkcie 27—28%, a więc dodatek potasowców będzie wynosić 54—72%. W tym wypadku należy rozumieć sodę bezwodną, a krystalicznej potrzeba znacznie więcej. Można również używać wodorotlenków, potasowców lub zgęszczonych rozczyńców. Dla obniżenia kosztów fabrykacji rozczyńca otrzymamy podczas ługowania można zagęszczać i ponownie używać.

* * *

Właściciele tego patentu otworzyli przed dwoma laty próbną małą fabryczkę białego cementu w okolicy Berlina, jednakże wskutek trudności technicznych jakie nastęca każda nowa fabrykacja, jakoteż wskutek braku większego kapitału zwinęto fabrykę.

Patent ten podobno zamierza odkupić firma F. L. Smidth & Comp. w Kopenhadze.

Redakcja.

Ze sprawozdania Tow. nadzoru i ubezpieczenia kotłów parow. za r. 1904/1905.

Do 1. lipca 1904 roku Towarzystwo posiadało 4800 członków z 16.978 kotłami. W ciągu roku 1904/1905 przybyło 232 członków z 280 kotłami parowymi. Ponieważ podczas czasu objętego sprawozdaniem wystąpiło kilku członków, przeto z końcem roku należało do Towarzystwa 4886 członków z 17.217 kotłami. Nowych kotłów w tym czasie odebrało Towarzystwo pod swój dozór 100.

Kotły należące do Towarzystwa posiadały w całości 1,202.302 m² powierzchni ogrzewalnej, a z tego przypada na jeden kocioł parowy średnio 69,8 m².

Przez rok 1904/1905 Towarzystwo wystawiło 1003 świadectwa dla palaczy kotłowych i 185 świadectw dla dozorców maszyn parowych.

Co do nieszczęśliwych wypadków, to ten rok wypadł bardzo pomyślnie, zdarzyły się bowiem tylko dwie eksplozje kotłów. Jeden eksplodował z powodu niedbałej obsługi drugi z powodu pęknięcia rury płomiennej.

Od 1. października 1904 roku Towarzystwo przyjęło pod swój dozór instalacje elektryczne na wzór Towarzystwa niemie-

ckiego i do tej chwili przystąpiło 82 zakłady elektryczne do Towarzystwa.

Innowacya ta jest bardzo ważna dla właścicieli instalacji, gdyż na wypadek pożaru, orzeczenie Tow. dozoru i ubezpieczenia kotłów jest miarodajnem dla Towarzystw ubezpieczenia od ognia.

Rozmaitości techniczne.

Otrzymanie sztucznego kamienia przez topienie piaskowców. (Pat. niem. L. 163052). Znano już od dawna wyrób sztucznego piaskowca przez wlewanie stopionego żużla wielkopieczowego do form i próbowano także naturalne kamienie topić i wlewać do form.

Według amerykańskiego patentu l. 720739 wlewa się do form stop mieszaniny sporządzonej z gliny, wapna i piasku. Słabą stroną tej fabrykacji jest ta okoliczność, że materiały sproszkowane wymagają wiele materiału opałowego — nim przejdą w stan płynny.

Sposób objęty patentem niemieckim l. 163052 polega na topieniu już stwardniałych cegieł piaskowo-wapiennych, w piecu zaopatrzonym w dmuchawkę. Stopioną masę wlewa się do form żelaznych, a te przysypuje suchym piaskiem celem powolnego ochłodzenia.

Zależnie od materiałów surowych, kamienie te posiadają kolor brunatny, zielony lub niebieskawcy.

Czyszczenie gliny. Glinę można oczyścić od związków metali barwiących przez traktowanie jej rozczyńcem kwasów organicznych jak n. p. kwasu szczawowego. (Pat. szwedzki L. 19451).

Fabrykacja masy do szlifowania, polerowania i mielenia. Mieszanina sporządzona z węglika boru i korundu służy do mielenia węgla, szlifowania i polerowania. Mieszanina ta nadaje się również znakomicie do wykładania tygli, mufl, pieców i t. p. i odznacza się szczególnie odpornością względem kwasów i zasad.

Węglik boru sporządza się przez żarzenie boraksu z węglem lub koksem w piecu elektrycznym w temp. 3000° C.

Czyszczenie pasów skórzanych. Według „Werkmeister Zeitung“, pasy smarowane tranem lub oliwą można w dwojaki sposób oczyścić, a mianowicie przez oskrobanie nożem lub wygotowanie w ługu sodowym.

W tym celu w 10 litrach wody rozpuszcza się 1 kg. sody krystalicznej i co tego rozczyntu wkłada się pas na 2 godziny. Następnie wyjmując pas, płucze w letniej wodzie i wyciera szmatami do sucha. Odtłuszczenie pasów wykonywa się w ten sposób, że pas moczy się przez dłuższy czas w benzynie, a następnie suszy na wolnym powietrzu. Można również zoczyścić pas w ten sposób, że umieszcza się go w przestrzeni ciepłej np. 40—50°C i wydzielający się olej wyciera trocinami drzewnymi.

Biały cement. Dr. Wormser otrzymuje biały cement znakomitej dobroci z portlandcementu w ten sposób, że do surowej masy cementowej podczas mielenia dodaje 2—5% salmiaku. Zabarwienie zwykłego cementu powodują związki żelaza zawarte w masie cementowej, które podczas wypalania z dodatkiem salmiaku ulatniają się jako chlorek żelaza. Połączenia siarkowe ulegają również rozkładowi.

Do wypalania tego cementu należy stosować małe piece szybowe, a gazy z pieca zawierające pary salmiaku chlorku żelaza, i amoniaku należy wprowadzać do wody. Wydzielony z rozczyntu żelazo możnaby odzyskiwać salmiak napowrót do fabrykacji. Rzecz prosta, że należy spodziewać się przy fabrykacji pewnych strat, co naturalnie podroży biały cement portlandzki. Jednakże odpowiednio piece zbudowane i aparaty obniżą stratę.

Dr. Wormser próbował również używać chlorku cynkowego, który jest tańszy, niż salmiak.

Przechowywanie zaprawy betonowej. Według patentu Jürgen'a, Hinrich'a, Magens'a, można przechować zaprawę betonową bez uszkodzenia wiązania, w ten sposób, że go się przenosi natychmiast po wymieszaniu do temperatury poniżej 0° i pozostawia w tej temperaturze, aż do czasu wyrobienia. Właściciel patentu na podstawie licznych prób skonstatował, że beton taki jest zupełnie dobry i tłumaczy to zjawisko na podstawie znanego faktu, iż niska temperatura przedłuża czas wiązania.

W r. 1904 przywieziono do Szwajcaryi: węgla kamiennego 16.524.436 cetn. metr.
 „ brunatnego 28.307 „ „
 koksu 1.566.109 „ „
 brykietów 3.478.442 „ „
 a więc cały import wynosił 21.597.295 cetn. metr. wartości 16.515.109 franków, czyli 1 cetn. metr. wynosi 3.85 franka. Dzienny dowóz wynosi 592 wagony węgla.

Ropa w Rumunii. Produkcja ropy w Rumunii w ostatnich latach tak wzrosła, że musiano wyszukać nowe dla niej zastosowanie. W r. 1902 zaczęto opalać lokomotywy. Przy opalaniu 373 lokomotyw zaoszczędzenie wzrosło do 1/2 miliona franków. Jeden kg. ropalu zastępuje 4 kg. lignitu.

Odnaczenie. Znana firma M. Perkiewicz w Ludwigsbergu koło Moszyna, otrzymała za swój opatentowany wynalazek otrzymywania czystobarwnych wyrobów ceglarskich w r. zeszytym na światowej wystawie w St. Luis, a w tym roku na światowej wystawie w Lüttich dyplom honorowy „Diplôme d'honneur“, pierwszą nagrodę, a na wystawie przemysłowej na Śląsku dwa srebrne medale.

Międzynarodowa wystawa wyrobów artystycznej ceramiki. Pod protektoratem ministra handlu, oświaty i robót publicznych w czasie od 1 czerwca 1906 r. odbędzie się w Paryżu na polach Elizejskich wystawa budowlana i artystycznej ceramiki. Przedmioty wystawione będą podzielone na 12 grup: 1) Materiały surowe, 2) Maszyny, narzędzia, piece, 3) Ceramika budowlana, 4) Naczynia dla użytku domowego, 5) Przedmioty użytkowe i ozdobnej ceramiki, 6) Wyroby kryształowe i szklane, 7) Wyroby z gliny, szkła i porcelany dla celów naukowych n. p. dla chemii, fizyki, optyki, fotografii itd. 8) Emalie, 9) Ceramika architektoniczna i dekoratorska, 10) Literatura, 11) Szkoły ceramiczne, 12) Wystawa starożytnej ceramiki. Wystawcy będą płacić za m² placu 50 do 20 fr.

Pokłady węgla brunatnego odkryto na Wołyniu niedaleko od m. Krzemieńca. Krzemieniec połączony obecnie z główną siecią kolei może się nadawać do zakładania fabryk wapna lub cegieł, gdyż okolica ta jest zupełnie pozbawiona przemysłu, jakkolwiek nie brak materiałów surowych.

Sprawy budowlane w Sejmie. Sejm na posiedzeniu z dnia 15 listopada uchwalił polecenie do wydziału krajowego, by starał się o szybszy, aniżeli dotąd, postęp w budowie gmachów na urzędy i zakłady publi-

Kronika.

Węgiel dla Szwajcaryi. Jak wiadomo Szwajcaryja zaspokaja swe potrzeby tylko węglem dowożonym, gdyż własnego wcale nie posiada.

czne w kraju, jako też aby na najbliższą sesję przygotował wnioski, mające ułatwić budowę potrzebnej liczby szkół. Komisyja uchwaliła upoważnić wydział do przycyznienia się do kosztów budowy klinik uniwersyteckich we Lwowie kwotą 480.000 kor. a w Krakowie kwotą 50.000 kor.

Przepisy dla robót żelazno-betonowych. Zastosowanie betonu uzbrojonego postępuje dość szybkim krokiem, ale rozwój jego tamuje brak odpowiednich przepisów. Aby temu zadość uczynić, ministerstwo spraw wewnętrznych poleciło wypracować odpowiednie przepisy dla budowy mostów i budowli lądowych. W tym celu ministerstwo handlu wydelegowało dwóch urzędników technicznych z dyrekcji budowy dróg wodnych, gdyż beton uzbrojony znajduje się w planach budowy kanałów.

Kolej lokalna Muszyna-Krynica. Ministerstwo kolei zezwoliło inż. Gw. Ziembickiemu ze Lwowa i lekarzowi H. Ebersowi z Krynicy przedsięwziąć roboty wstępne dla budowy kolei normalno-torowej od stacji Muszyna do Krynicy na przeciąg jednego roku.

Najgłębsze kopalnie na kuli ziemskiej znajdują się obecnie w Ameryce południowej, a są to kopalnie złota przy Withwartersvau-dzie. Głębokość niektórych szybów docho-

dzi 1200 m. Według wiadomości z Eugener znajduje się tamże jeden szyb o głębokości 1800 m. Celem eksploatacyi tego szybu zbudowano specjalną maszynę ciągnącą linę długości 2000 m. w przeciągu $1\frac{1}{3}$ minuty.

Kopalnie złota w Transwalu wkrótce przewyższą pod względem głębokości kopalnie amerykańskie. Na ostatniem posiedzeniu inżynierów Ameryki południowej postanowiono pogłębić szyby w transwalskich kopalniach złota do 3600 m. Ze względu na wysoką temperaturę panującą w tej głębokości uczyniono projekt zbudowania maszyny, któraby włączala do kopalni dla zatrudnionych tamże robotników 130.000³ powietrza na minutę.

(Przem. pozn. Nr. 62).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Majster ceglarski palacz dachówek, cegieł i wapna, biegły w rachunkach i języku niemieckim, poszukuje zajęcia zaraz. — Adres: K. Tokarz, Kraków ul. Krakowska L. 27.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

K I E R O W N I K A

poszukuje

„Par. fabryka cegieł i dach. Ks. Czartoryskich w Szówsku obok Jarosławia“.

Ubiegający się o tą posadę, musi być trzeźwy, rzetelny, stanowczo biegły we wszystkich stopniach fabrykacyi rurek, dachówek i cegieł, jakoteż w rachunkach fabrycznych. Posada jest samoistna, otóż zaufania godni i stanowczo pod każdym względem biegli fachowcy, zechca albo osobiście zgłosić się u Zarządu fabryki w Szówsku (3 klm. od Jarosła) lub też **własnoręcznie** pisane odpisy wiary godnych świadectw, oraz curriculum vitae, najdalej do 15 listopada b. r. do Zarządu fabryki nadesłać. Kosztów podróży w celu przedstawienia się niezwracamy, jakoteż odpisów świadectw. Pożądanem jest, aby przyszły kierownik mógł objąć fabrykę przynajmniej na 14 dni od terażniejszego kierownika, przed jego wyjazdem. Teraźniejszy kierownik opuszcza posadę tylko z tego powodu, ponieważ otrzymał inną, dla jego stosunków familijnych odpowiedniejszą.

Maszynista czynny w cegielniach i dachówczarniach poszukuje posady. Zgłoszenia pod N. S. do Redakcyi. 47—0—6

Zdolny majster znający się dokładnie praktycznie na wypalaniu, znajdzie posadę w dużej cegielni na prowincyi. Zgłoszenie pod: Wola do Redakcyi. 49—0—5

Kierownik do fabryki dachówek potrzebny natychmiast. Zgłoszenia pod S. G. do Redakcyi.

Drukarnia

W. Poturalskiego w Podgórzu

poleca się łask. względom Szan. P. T. Publiczności.

Przedsiębiorstwo robót izolacyjno-betonowych i handel artykułów przeciw wilgoci

M. FRANZ

Dostawca dla rządowych Władz budowlanych w Astro-Węgrzech poleca patent: „**Emulzę bitumiczną**“ czyli zaprawę (tynk) izolacyjną przeciw wilgoci i grzybowi domowemu, oraz patent: „**Passerol**“ czyli substancję przeciw wilgoci kondensacyjnej i rysom betonowym, jako płyn do powlekania ścian.

Artykuły te są bez konkurencyi, niezawodne i przez najwyższe Władze budowlane Europy dla budowy wodnych i lądowych akceptowane; wielokrotnie premiiowane i od wielu lat wypróbowane, — zapobiegające wszelkim przez wpływy atmosferyczne lub chemiczne powstałym objawom.

Jedyne, idealne i uniwersalne środki, dające się użyć wszędzie, bez podgrzewania, w każdej porze roku, bez względu na pogodę i bez potrzeby fachowych zdolności.

Pierwszorządne, ogniotrwałe i specjalne środki, dla fabrykacji naczyń, posadzek itp. wyrobów z cementu, powitano z wielkim entuzjazmem przez fabryki cementu i wyrobów betonowych; wiążących się z innymi materiałami wybornie.

Prawdziwa kopalnia złota dla P. P. Architektów, Obywateli i Budowniczych, bo pieniądze wyłożony nie idzie na marne. Wiecznie trwałe skutek — oszczędzający miliony.

Na dowód naprowadzonych okoliczności przesyła powyższa firma chętnie próbki swych artykułów wraz z dokładnym opisem sposobów zastosowania i cennikiem każdemu na żądanie gratis, oraz służy fachową poradą, kosztorysem lub ofertą i przeprowadza roboty własnym personelem pod gwarancją.

Zamówienia przyjmuje Administracya Przeglądu ceramicznego. 3—24—20

Technik

Podręcznik opracowany według niemieckiego pierwowzoru, wydawanego przez Stowarzyszenie „HÜTTE“.

Tom I.

(213 str. tekstu i około 1000 rys.).

Główny skład w księgarniach:

Gebethnera i Wolffa w Warszawie

i

G. Gebethnera i Spółki w Krakowie.

1905 r.

Cena bez oprawy:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	4.—	1.50
Marek	10.—	3.50
Koron	10.50	4.—

Cena z oprawą:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	5.—	2.—
Marek	12.50	5.—
Koron	13.—	5.25

19—21—19

Dom techniczno-handlowy 12-24-17

Brand i S-ka

Kraków, Szewska 13 (telefon 473)

poleca wszelkie materiały dla cegielń parowych
jako: oleje maszynowe i cylindrowe,
pasy, uszczelnienia, narzędzia, paier szymbrowy itp.
Kosztorysy na całkowite urządzenia cegielń parowych.
Cenniki ilustrowane na żądanie.

31—0—16

Sprzedam tanio

kilka stołów i form

i kilka tysięcy ramek drewnianych do fabrykacji dachówek cementowych.

Wiadomość dla G. w Adminis.

Czasopismo techniczne

Organ towarzystwa politechnicznego wychodzi we
Lwowie dwa razy w miesiącu.

Przedpłata roczna:

10 koron. (15 mk. — 7 rb.)

Adres administracji: 5—24—21

Lwów: Zimorowicza 14. II.

MIESIĘCZNIK TECHNICZNY

PISMO POŚWIĘCONE WSZELKIM GAŁĘZIOM
TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

Wychodzi 15. każdego miesiąca — nakładem Krak.
Koła absolwentów wyż. szkół przemysłowych.

Przedpłata roczna 12 kor.

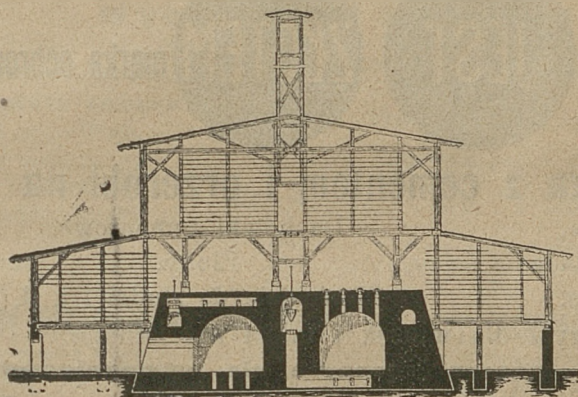
Fachowy ceglarnik 32 lat, energiczny, od młodości fachow opraktycznie i teoretycznie wykształcony, absolwent szkoły ceglarskiej w Lauban, szczególnie uzdolniony w wyrobie dachówek szklonych i licówek, szuka zaraz lub później miejsca jako majster lub kierownik. Dobre świadectwa na żądanie. Oferty pod: Franciszek Kamkowski, cegielnia, Antoninowo koło Leibitsch, pow.: Toruń. Prusy zachodnie.

48-0-6

AUGUST DANNENBERG

Biuro techniczne dla budowy cegieł
Tow. zarejestr. z ograni. poręką

w GÖRLITZ, (Jakobstrasse 23).

Rok założenia 1867.

Dostarcza
rysunki i projekty a po-
dejmuje się budowy
kompletnych cegieł,
fabryk
dla wyrobu dachówek,
drenów i wszelkich wy-
robów glinianych. ja-
koteż budowy kominów
fabrycznych.

Wielokrotne odznaczenia.

BUDUJE:

Piece pierścieniowe, pierścieniowo-komorowe, zygzakowo-komorowe i dla wypalania wapna według swego najlepszego i wypróbowanego systemu kurzankowego. Oraz przebudowuje nieekonomicznie prowadzone zakłady.

Suszarnie zimowe i letnie przy wykorzystaniu pary zwrotnej. (Pat. zameld).

42-10-8

PROSPEKTY DARMO i OPŁATNIE.

BADANIA

MATERIAŁÓW SUROWYCH:

gliny;

piasku;

wapna;

marglu;

gipsu;

i t. p.

przeprowadza i opi-
nie co do zużytkowania

wydaje 4-24-21

Laboratorium
techniczne.

Podgórze św. Floryana 5.

DOSTARCZAM 25-19-13

Glinkę ogniotrwałą

o składzie:

krzemionki 57.26%, tlenku glinu i żelaza
31.08%, tlenku magnu 1.51%, strata przez
wyżarz. 8.70%.

Cena za wagon loco Trzebinia 60 koron

" " " " Kraków 74 "

Wiadomość w Redakcyi.

KRAKOWSKA GAZOWNIA MIEJSKA

Nr. Telefonu: Zakładu 72, Falii 198, Sklepu 345.

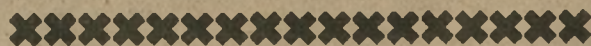
Poleca Szan. Publiczności 29-24-13

Smołę gazową (ter)

do utrwalania drzewa jako to: słupów par-
kanowych, wiązań mostowych, poręczy, da-
chów gontowych, oraz do smołowania da-
chówek, zwłaszcza cementowych.

Koks gazowy

gruby do kuźni i osuszania, łamany na opał.

Najpłataniejsze uboczne zajęcie.

Zarejestrowana

PIASEK

JEST

ZŁOTEM

marka ochronna

Gdy się go zmiesza z cementem i przerobi na

Cegły cementowe, Dachówki cementowe,
Płytki posadzkowe i do wykładania ścian, Żłoby,
Rury wodociągowe, Pierścienie do studni i t. d.
Lepszy i tańszy materiał dla wiosek i miast nie istnieje.

**Najnowszych znakomitych maszyn ręcznych nie wymagać
WYSZKOLONEGO ROBOTNIKA DOSTARCZ**

Specjalna fabryka dla przemysłu cementowego Dr. Gaspary i sp.

(Leipziger Zementindustrie Gaspary & Co.)

24-12-18

Markranstädt koło Lipska.

Badanie nadsyłanych próbek piasku (5 kg.) przeprowadza się bezpłatnie.

Proszę żądać prospektów Nr. 252 zadarmo.

Zastępca nasz stale przebywa w Galicyi; koby chciał informacyi od niego niech się do nas zwróci. Okoliczność ta nie pociąga za sobą żadnych kosztów.

Dachówki cementowe są najpewniejszym zabezpieczeniem przed pożarem.

Inżynier-ceglarz

ADOLF FRANCKE

MAGDEBURG, ul. Lueneburgska 1. 2.

dostarcza do budowy i przebudowy

CEGIELNI

a szczególnie dla pieców kręgowych i komorowych z i bez Haedrichowskich ścian rusztowo-schodowych, dla pieców do wypalania wyrobów szklonych i dymionych, oraz wapna, wreszcie urządzeń cegielnianych,

rysunki, plany, kosztorysy

i instrukcye, nadto fachowe orzeczenia i statystyczne obliczenia kominów.

Prospekta bezpłatnie.

28-24-16

Glazury do cegieł w różnych kolorach, gotowe do użytku. 21-24-19

Engoba jasno i ciemno czerwona, nadająca jednobarwny kolor dachówkom.

Paryski Gips modelowy, nadzwyczaj twardy. Dostarcza od 1889 r. jako specjalność

L. Rabinowicz, Köln a. Rhein

**PATENTY
NA WYNAŁAZKI**

wyjednywa

Inżynier Stan. Dzbański
przysięgły Rzecznik patentowy

Wiedeń VII. Lindengasse 2 (w pobliżu c. k. urzędu patentowego).

15-24-21